

GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI KLINIKAI- ÉS MENTÁLHIGIÉNIAI SZAKPSZICHOLÓGIA

A szakvizsga tételék 3 fő témakört ölelnek fel, az elméleti vizsgán a jelölt mindhárom témakörből húz egy tételt.

I. Pszichopatológia és patopszichológia (29 tétel)

II. Klinikai pszichodiagnosztika és kutatásmódszertan. Fejlődési pszichopatológia (28 tétel)

1. Klinikai pszichodiagnosztika és kutatásmódszertan (18 tétel)

2. Fejlődési pszichopatológia (10 tétel)

III. Intervenciók a klinikai pszichológiában (30 tétel)

1. Pszichoterápia (15 tétel)

2. Mentálhigiéné és egészséglélektan (15 tétel)

I. PSZICHOPATOLÓGIA ÉS PATOPSZICHOLÓGIA (29)

I/1. A normalitás és az abnormalitás fogalma a pszichopatológiában.

I/2. Pszichopatológiai jelenségek: tudat-, orientáció- és figyelemzavarok.

I/3. Pszichopatológiai jelenségek: emlékezés és gondolkodás zavarai.

I/4. Pszichopatológiai jelenségek: a percepció zavarai.

I/5. Pszichopatológiai jelenségek: érzelem- és hangulatzavarok.

I/6. Pszichopatológiai jelenségek: pszichomotórium, belátás-, és ítélőképesség zavarai. A pszichés státusz.

I/7. A mentális zavarok osztályozása a BNO-10 és a DSM-5 szerint: az osztályozás hasonlóságainak és különbségeinek fő szempontjai. Az osztályozás általános kérdései (kategorialis osztályozás kialakulása, kategorialis versus dimenzionális szemlélet)

I/8. Az idegrendszer fejlődési zavarai I.: Értelmi fogyatékoság (értelmi fejlődés zavara). Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/9. Az idegrendszer fejlődési zavarai II.: Kommunikációs zavarok. Autizmus spektrum zavar. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/10. Az idegrendszer fejlődési zavarai III.: Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar. Specifikus tanulási zavar. Motoros jártasság zavarai. Tik zavarok. Az idegrendszer fejlődésének egyéb zavarai. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/11. Szkizofrénia spektrum és más pszichotikus zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/12. Bipoláris és kapcsolódó zavarok. Depresszív zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

I/13. Az öngyilkosság: felmérése, rizikótényezők, magyarázó elméletek, a preszuicidális szindróma.

I/14. Szorongásos zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.

- I/15.** Kényszeres és kapcsolódó zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/16.** Traumával és stresszorról összefüggő zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/17.** Bántalmazás, elhanyagolás, komplex traumatizáció, és az ezek következtében kialakuló pszichészavarok gyermek- és felnőttkorban.
- I/18.** Krízisállapotok.
- I/19.** Szomatikus tünet- és kapcsolódó zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/20.** Disszociatív zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/21.** Táplálkozási és evészavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/22.** Ürítési zavarok, alvás-ébrenlét zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/23.** Szexuális diszfunkciók. Nemi szerep diszfória. Parafilias zavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/24.** Diszruptív, impulzuskontroll- és viselkedészavarok. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/25.** Szerrel összefüggő és addiktív zavarok serdülőkorban. Legfőbb hasonlóságok és különbségek BNO-10 és DSM-5 között.
- I/26.** Organikus kórképek és a hozzájuk társuló magatartási és emocionális problémák gyermek- és serdülőkorban.
- I/27.** Személyiségzavarok. Specifikus személyiségzavarok: „A” csoport.
- I/28.** Személyiségzavarok. Specifikus személyiségzavarok: „B” csoport.
- I/29.** Személyiségzavarok. Specifikus személyiségzavarok: „C” csoport.

II. KLINIKAI PSZICHODIAGNOSZTIKA ÉS KUTATÁSMÓDSZERTAN. FEJLŐDÉSI PSZICHOPATOLÓGIA (28)

II. 1. Klinikai pszichodiagnosztika és kutatómódszertan (18)

- II/1.** A személyiségvizsgálat módszerei, csoportosításuk, elméleti hátterük. A bizonyítottan hatékony paradigma (EBM) megjelenése: valid és megbízható módszerek a pszichodiagnosztikában, az EBM megalapozottsága, alapelvei, előnyei és hátrányai.
- II/2.** A klinikai pszichológiai kutatás célkitűzései és módszertana. Kvalitatív és kvantitatív módszerek, valamint kísérleti elrendezések a klinikai pszichológiában.
- II/3.** A klinikai pszichológiai szakvélemény kialakításának sajátosságai a gyermek- és serdülőkorban. Etikai és jogi szabályozási szempontok a gyermek pszichodiagnosztikában és a szakvélemény kialakításában.
- II/4.** Az állapotfelmérés módszerei. Interjútechnikák a gyermek- és serdülőkori mentális zavarok diagnosztikájában. A klinikai pszichológiai interjú. Módszerspecifikus interjúk a klinikai pszichológiában: strukturálatlan (Argelander), a félig-strukturált (pl. kognitív és /vagy viselkedés szempontú) és a strukturált interjú (pl. Gyermek MINI; SCID).
- II/5.** A viselkedésdiagnosztika elméleti háttere, funkciója és módszerei. Speciális technikák gyermekeknél. A viselkedés-megfigyelés és a játékdiagnosztika szerepe a gyermek pszichodiagnosztikában.

- II/6.** Kognitív szempontú állapotfelmérés; kognitív torzítások. Kognitív szempontú állapotfelmérés lehetőségei és korlátjai gyermekeknél. Kérdőívek és tünetbecslő skálák.
- II/7.** Projektív eljárások. A Rorschach teszt felvételének és értelmezésének sajátosságai gyermekkorban. Projektív tesztek (CAT, TAT,) sajátosságai és használata a gyermek-, ill. serdülő pszichodiagnosztikában. A Világjáték sajátosságai és pszichodiagnosztikai felhasználása. Projektívrajzvizsgálat.
- II/8.** A neurológiai vizsgálat jelentősége a csecsemő- és kisgyermekkorban. Csecsemőkorban alkalmazott pszicho-diagnosztikai eljárások (fejlődési tesztek, stb).
- II/9.** Az intellektuális képességzavar (mentális retardáció) diagnosztikája és differenciáldiagnosztikája. A specifikus tanulási zavarok, a kommunikáció és a mozgás zavarainak diagnosztikája és differenciáldiagnosztikája.
- II/10.** Az autizmus spektrum zavar pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása.
- II/11.** A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása.
- II/12.** A szkizofrénia spektrum és más pszichotikus zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/13.** A bipoláris és depresszív zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/14.** A szuicid magatartás felmérése gyermek- és serdülőkorban (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/15.** A szorongásos zavarok és a kényszeres és kapcsolódó zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/16.** A szerrel összefüggő és addiktív zavarok, valamint az evészavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek).
- II/17.** A traumával és stresszrel összefüggő zavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőíves eljárások és projektív módszerek). A bántalmazás és elhanyagolás felismerése.
- II/18.** A személyiségzavarok pszichodiagnosztikai jegyeinek bemutatása (interjú, kérdőívek, becslőskálák, objektív és projektív módszerek; SCID, Young Séma Kérdőív, TCI, Rorschach, stb).

II. 2. Fejlődési pszichopatológia (10)

- II/19.** A fejlődési pszichopatológia tárgya, célja, szemlélete, alaptételei (ekvifinalitás, multifinalitás, kontinuitás/diszkontinuitás stb.) és normalitás fogalma. A fejlődési pszichopatológia kutatási területei és stratégiái.
- II/20.** A fejlődés pszichopatológiai tradicionális modelljei (az állapot/vonás modell, a környezeti modell, az interakciós modellek és a tranzakcionális/transzformációs modellek)
- II/21.** Genetikai és környezeti tényezők komplex szerepe a mentális zavarok kialakulásában (gén-környezet interakciók, korrelációk, epigenetikai mechanizmusok).
- II/22.** A mentális zavarok életkorspecifikus jellemzői (betegségkezdet, tüneti kép, altípusok, komorbiditás stb.). A mentális zavarok kontinuitása/diszkontinuitása.
- II/23.** A fejlődéspszichopatológia strukturális modellje: Hartmann, Erikson.
- II/24.** Normális és patológiás fejlődés csecsemő- és gyermekkorban: Anna Freud, M. Mahler.
- II/25.** A fejlődéspszichopatológia tárgykapcsolati modellje: Melaine Klein és D. Winnicott.
- II/26.** A fejlődéspszichopatológia szelf-fejlődési modelljei: Kohut és Kernberg.
- II/27.** A kötődésemélet hozzájárulása a korai fejlődés zavarok elméletéhez. Mentalizációs elméletek.
- II/28.** A modern csecsemőkutatások hozzájárulása a korai szelf-fejlődés zavaraihoz: D. Stern elmélete.

III. INTERVENCIÓK A KLINIKAI PSZICHOLÓGIÁBAN (30)

III. 1. Pszichoterápia (15)

III/1. A pszichoterápia fogalma, célja, keretei. A pszichoterápiák közös vonásai.

III/2. A pszichoterápia nemzetközi és hazai története.

III/3. A pszichoterápiás célkitűzés szintjei, terápiás terv és módszerválasztás. Specifikus és nem specifikus hatótényezők a pszichoterápiákban.

III/4. A pszichoterápiák hatékonyságának vizsgálati módszerei és eredményei. A bizonyítékokon alapuló gyógyítás (EBM) alapelvei a terápiában.

III/5. A gyermekpszichoterápia sajátosságai. Különbségek a gyermekek és felnőttek pszichoterápiája között. A terápiás szerződés és a terápiás szövetség sajátosságai gyermekek és serdülők pszichoterápiájában. A szülővezetés kérdése és módszere gyermekek és serdülők egyéni terápiájában.

III/6. Segítő szindróma és a kiegész jelensége. A kiegész felmérése és prevenciója.

III/7. A családterápia elméleti háttere, alapfogalmai, jellemzői. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a családterápiában.

III/8. Jelentősebb családterápiás irányzatok.

III/9. Csoportpszichoterápiás irányzatok, a csoportterápia hatótényezői. Csoportpszichoterápia gyermek- és serdülőkorban. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a csoportterápiában. Pszichodráma alkalmazása gyermekeknél.

III/10. A pszichoterápia tanuláselméleti modellje. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a viselkedésterápiában.

III/11. A viselkedésterápia módszerei és alkalmazása a gyermekkori mentális zavarok kezelésében, példákkal is illusztrálva.

III/12. A kognitív terápia elméleti háttere. A kognitív terápia első, második és harmadik hulláma. A kognitív konceptualizálás (keresztmetszeti és hosszsmetszeti).

III/13. A kognitív terápia standard hatótényezői, hatásmechanizmusa. Indikációk és kontraindikációk.

A kognitív terápia alkalmazása gyermek- és serdülőkorban.

III/14. A pszichodinamikus gyermekpszichoterápia főbb jellemzői, elméleti háttere, módszere, technikája. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a pszichodinamikus gyermekpszichoterápiában.

III/15. A személyközpontú terápia elmélete és fő fogalmai. Gyermekek- és serdülők személyközpontú terápiája. Specifikus hatótényezők, indikációk és kontraindikációk a személyközpontú terápiában.

III. 2. Mentálhigiéné és egészséglélektan (15)

III/16. A mentálhigiéné fogalma, története, irányzatai. A klinikai szakpszichológus mentálhigiénéis tevékenységi lehetőségei. Iskolai és közösségi mentálhigiéné. A mentálhigiéné szerepe és lehetőségei a devianciák megelőzésében és kezelésében.

III/17. Az elsődleges, a másodlagos és a harmadlagos prevenció fogalma. Univerzális, szelektív és indikált prevenció, intervenciók, támogató és gondozó programok.

III/18. Az egészséglélektan meghatározása. Az egészséglélektan bio-pszicho-szociális modellje.

III/19. Kontroll, stressz és megküzdés összefüggései. Adaptív és maladaptív megküzdési stratégiák.

III/20. Klinikai egészségpszichológiai módszerek a szomatikus betegellátásban (alapellátás, belgyógyászat, szülészeti-nőgyógyászat, szervtranszplantáció, onkológia, stb.) Legalább három, bizonyítottan hatékony klinikai pszichológiai intervenció és alkalmazási területének részletes ismertetése (pl. dohányzás leszoktató tréning, testsúlycsökkentő viselkedésterápiás csoport, stresszkezelés, relaxációs módszerek, problémamegoldó tréning, kommunikációs / asszertív tréning, MBSR, stb.)

III/21. A szív- és érrendszeri megbetegedések klinikai egészségpszichológiai szemlélete és minimumhárom bizonyítottan hatékony klinikai pszichológiai intervenció ismertetése.

III/22. A gastrointestinális megbetegedések klinikai egészségpszichológiai szemlélete minimum hárombizonyítottan hatékony klinikai pszichológiai intervenció ismertetése.

III/23. Pszichoneuroimmunológiai alapismeretek.

III/24. A neuropszichológia elméleti modelljei, neuropszichológiai vizsgáló eljárások

III/25. A klinikai pszichológia feladatai és lehetőségei a korai fejlesztés területén

III/26. Az intézményben nevelkedő gyermek speciális problémái – prevenció és intervenció lehetőségei.

III/27. Klinikai pszichológia a fogyatékoság rehabilitációjában.

III/28. Addiktológia – szemléleti modellek és prevenció illetve intervenció módszerek a serdülőkorúak ellátásában.

III/29. A klinikai pszichológiai intervenciók az időskorúak ellátásában.

III/30. Az igazságügyi pszichológia definíciója, fő fogalmak és tevékenységi területek.